

1e Predikatie over Johannes 19:38, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 11 maart 1956 te Den Haag

Gezongen: Psalm 119:1 en 2.

Gelezen: De Wet des Heeren; Johannes 19:31-42.

Gebod:

Doe ons naderen tot U, Heere, in het gevoel en de erkenning van Uw onmisbaarheid. Ach, we lezen daarvan, we horen erover spreken, maar geef Gij ons het te beleven, te erkennen dat we buiten U en buiten Uw leiding volstrekt dwalen, nooit anders gedaan hebben en nooit anders zullen doen dan dwalen, dwalen tot in eeuwigheid.

Ge hebt ons bewaard, zodat we door Uw voorzienigheid met elkander aan deze plaats mogen vergaderd zijn. Laat deze plaats een Bethel wezen, een huis Gods, een plaats waar Waarheid is, waar Gij Zelf zijt met Uw zegenrijke invloeden, gunst, genade, majesteit en Geest. Gij hadt in het gericht met ons kunnen treden, want in onszelf zijn we samenknopsels van ongerechtigheid. Er is niets geheel aan ons; we zijn gevallen, afgevallen en vervallen. Wij zijn onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Waar Gij geen nauwlettend toezicht op ons hebt en onze hand niet grijpt, daar zijn we op de verkeerde weg, of we ook begenadigd of onbegenadigd zijn. Ach, treed dan met ons niet in het gericht, maar doe ons in een waar geloof zien op U Die des Vaders wil wilde doen en in geen ding zijt te kort geschoten, ook niet toen Ge zulke harde bejegening van onze kant ontvingt, toorn op U rustte, de vloek van de Wet, en het de schijn had dat alle mensen U tegen waren en Uw zaak een verloren zaak was.

Wil uit Uw volheid ons bedelen, ons schenken wat we nodig hebben om een woord te kunnen spreken naar de zin en naar de mening Uws Geestes. Al het andere is niet alleen zonder betekenis, maar het is ook gevaarlijk, misleidend. Gij zegt: "Ik doe wandelen in het midden van de paden des rechts". En in ons hart én buiten ons is er zoveel dat ons zoekt te brengen tot het verkiezen van een weg die niet goed is! Er is een weg die een mens recht toeschijnt, maar waarvan het einde wegen des doods zijn.

Bewaar ons voor verdorven en verkeerde geesten. Bewaar er de gezinnen voor, de kinderen en de ouderen. Zijn we door U bewaard, dan zal de boze geest op ons geen vat krijgen, maar anders geven we hem toegang. En welke verkeerdheden en dwaasheden en onzinnigheden worden er niet in de wereld gevonden? Ach, leer ons bidden: "Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze".

Gedenk onze zieken. Er zijn er die lichamelijk ziek zijn, er zijn er ook die geestesziek zijn. Erbarm U, en doe nog menigeen schuilplaats zien en zoeken en vinden bij U.

Wil Uw Kerk zegenen, sterken, haar uitbreiden, ook door onze dienst. Ontferm U over ons volk. Ontferm U onzer in deze ogenblikken.

Amen.

Gezongen: Psalm 33:5.

We zijn, toehoorders, met de bespreking van de geschiedenis van het lijden van onze Heere Jezus Christus gekomen tot aan de woorden die ge vindt in het 38e vers van Johannes 19:

“En daarna, Jozef van Arimathea (die een discipel van Jezus was, maar bedekt om de vreze der Joden), bad Pilatus, dat hij mocht het lichaam van Jezus wegnemen; en Pilatus liet het toe. Hij dan ging en nam het lichaam van Jezus weg”.

We moeten deze dingen maar op ons in laten werken, anders blijven ze buiten ons, en wij hebben er geen vat op. Er staat in de 51e Psalm dat de Heere lust heeft in waarheid, en in het verborgene wijsheid bekendmaakt (vs. 8).

Jozef van Arimathea, over wie we nu al enige dingen hebben mogen opmerken, had geprotesteerd. Dat is in sommige omstandigheden heel wat. Gij weet dat we er niet veel van vinden in de wereld. Meegaan, doen wat een ander doet en omdat deze zo doet, en zeggen wat we uit de mond van onze naaste vernomen hebben! Maar zelfstandigheid, het gevoel van onafhankelijkheid, het zijn met God en alleen met Hem, niet uit kracht van iets dat in of aan ons zou zijn, maar uit kracht van het geloof, dat wordt weinig gevonden. En nu zou ik van mijn naaste wel eens willen horen of er ook in een andere houding nog enig waarachtig en blijvend geluk te vinden is. Maar ik hoef op zijn antwoord niet te wachten, want ik weet dat ieder mens die geen vereniging en gemeenschap met God heeft, en niet in staat is, niet gewillig is om in de omstandigheden van het leven op Hem te vertrouwen, niet gelukkig is en nooit gelukkig worden zal.

Maar het protesteren, het getuigen tegen, het weerspreken van, het niet bewilligen in de raad en handel van de Sanhedristen, dat was Jozef van Arimathea toch niet genoeg geweest. Het was groot, maar niet genoeg. En als men a zegt, moet men ook b zeggen, en niet de zaak halverwege aan haar lot overlaten, zich vleierende dat men toch dít en dat men toch dát gedaan heeft. Jozef van Arimathea gevoelde de drang in zich – ach, nu zeg ik het toch nog niet goed – hij voelde dat God wilde dat hij nog wat anders deed. Jozef van Arimathea heeft in die dagen geleefd in een diep gevoel van afhankelijkheid, van afhankelijkheid niet van zichzelf en ook niet van zijn naaste. Jozef van Arimathea heeft zijn tijd in die dagen doorgebracht in de eenzaamheid, zoals er staat in de Spreuken: “Die zich afzondert, tracht naar wat begeerlijks” (Spr. 18:1). En in deze eenzaamheid is hij te weten gekomen dat God ook nog iets anders

van hem wilde. De dichter van de 119e Psalm zingt: “Mijn ziel, die U verbeidt, heeft Uw bevel met lust en liefd’ ontvangen” (Ps. 119:87 ber.); zo is het ook geweest met Jozef van Arimathea. Dat is moeilijk. Het was onoverkomelijk voor vlees en bloed, maar wat God gesproken had, dat had hij omhelsd. Dat is de liefde. De Heere Jezus zei eens in de dagen van Zijn omwandeling op aarde: “Indien gij Mij liefhebt, zo bewaart Mijn geboden” (Joh. 14:15).

Jozef van Arimathea – we hebben dat in een van onze vorige predikaties gezegd – was een begenadigd iemand. Als God een mens begenadigt, hebben er vele dingen plaats, onder andere stort Hij Zijn liefde uit in het hart, in het van nature volstrekt liefdeloze hart. Want als daar een mens zo staat of ligt of zit, en hij wordt begenadigd, dan is hij geen vriend van God, maar een vijand. “Vijanden zijnde”, zegt de apostel Paulus, “met God verzoend door den dood Zijns Zoons” (Rom. 5:10). En wanneer nu de liefde komt, en haar intrek neemt in het hart, dan is er beweging naar God, welke beweging we op vele plaatsen in het Woord beschreven vinden.

Mijn hart zegt mij, o HEER’, van U wentwegen:
“Zoek door gebed met ernst Mijn aangezicht”;
dat wil, dat zal ik doen; ik zoek den zegen
alleen bij U, o Bron van troost en licht! (Ps. 27:5)

En de apostel Johannes schrijft in 1 Johannes 4, het 19e vers, dat wij de Heere liefhebben, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft.

“*Bad Pilatus...*”. Jozef van Arimathea had de stoute schoenen aangetrokken. We lezen daar iets van in Psalm 118, wanneer er gesproken wordt over des vijands benden. Jozef van Arimathea had de stoute schoenen aangetrokken. “Voor hen die ’t heil des Heeren wachten, zijn bergen vlak en zeeën droog”.* Het is een omkomen, dat geef ik toe. Maar men komt niet om. Met God komt men niet om, al heeft het er ook de schijn van. Zonder God, dát is omkomen. En dan niet in een bepaald gegeven geval in de tijd, maar vóór en in de eeuwigheid. Zonder God, dát is omkomen.

Maar eenmaal in het rechthuis van Pilatus gekomen, was alle benauwdheid uit het hart van Jozef van Arimathea geweken, en hij was geworden de vrijmoedigste mens van alle mensen. Hoe was dat gekomen? “Gij zijt het niet die spreekt, maar het is de Geest uws Vaders, Die in u spreekt” (Matth. 10:20). Dat is de oorzaak; zo komt het: “Gij zijt het niet die spreekt, maar het is de Geest uws Vaders, Die in u spreekt”.

“*Bad Pilatus...*”. Pilatus – laat ons even een stapje terug doen – Pilatus, gij weet het wel, vertegenwoordigde het gezag van de keizer te Rome, want Palestina was ten gevolge van verovering een provincie, een wingewest geworden van het grote keizer-

* Gezang 244:4 Ned. Herv. Gezangbundel 1938.

rijk van die dagen. Pilatus was dus een man met een aanzienlijke en lucratieve positie, een man van eer en achting, die als landvoogd alles scheen te zeggen te hebben – *scheen*, maar alle dingen zijn hier maar schijn – *scheen* te zeggen te hebben, maar die nu een ambt had dat hem ten val zou brengen.

Ik heb dikwijls gedacht, toen ik in 1914 zo gedurig met de kerkelijke overheden in aanraking kwam: men ambieert een bepaalde positie, men wil iets zijn of worden in de wereld, en men denkt er geen ogenblik aan dat er aan zo'n positie wel eens iets verbonden zou kunnen zijn dat onze val werd. Misschien kan deze opmerking u tot nut wezen. De Heere make ons voorzichtig en oprecht. Want de mensen met wie ik te maken had, waren in de verste verte niet in staat om een kerk te regeren. Ze knoeiden en scharrelden en zochten alleen maar naar een compromis, of naar een oplossing van henzelf. Zoiets is altijd slecht, en vooral wanneer men kerkelijke overheid is.

En zo was het nu met Pilatus ook – nooit aan gedacht dat zijn ambt tot consequenties, tot gevolgen zou leiden als waarvan we nu in de lijdensgeschiedenis van de Heere Jezus lezen. Want nu kwam bij Pilatus voor den dag wat iemand is die een hoog ambt bekleedt en geen God heeft. Want is het figuur dat Pilatus, de landvoogd, gemaakt heeft, niet zielig? Pilatus wist dat de Heere Jezus een onschuldig Man was. Zelf had hij dit tot vijf malen toe betuigd. Nog in de vroege morgen was er een boodschap gekomen van zijn vrouw, een boodschap van deze inhoud: “Heb toch niet te doen met dien Rechtvaardige, want ik heb heden veel geleden in den droom om Zij-nentwil” (Matth. 27:19). Kan het ernstiger?

Maar waarom heeft Pilatus dan toch de Heere Jezus veroordeeld? Omdat hem de moed ontbrak anders te handelen. Hij vreesde dat het niet goed zou aflopen, want hij kende het Israëlitische volk. Hij wist dat dat volk een fanatiek volk was. Hij vreesde oproer. Hij vreesde God niet, maar hij vreesde moeite. En nu moet u niet zeggen: “Maar hoe is dat toch mogelijk, dat een mens, wanneer hij zo duidelijk zijn plicht ziet, zo handelt”. Ach mens, wij zijn precies dezelfde, precies dezelfde. Je hebt een betrekking, een zaak, een ambt, noem het zoals je wilt, en je voelt: “Ja, eigenlijk kan ik deze handel niet blijven drijven, of: ik zou eigenlijk moeten bekennen dat ik in de gunst Gods deze betrekking niet kan hebben. Mijn geweten zegt mij dat duidelijk genoeg, daarvoor hoef ik de Bijbel nog niet eens op te slaan”. En wat doet u nu? Wat doet u nu? Neemt u een kloek besluit? Grijpt u de sterkte Gods aan, en breekt u? U weet wel wat u doet, nietwaar? Uw leven is vol draaierijen. U zijt er altijd op uit om het te sussen. Steeds tracht gij aan de moeite te ontkomen. “Ja, het is waar”, zo rede-neert u, “God staat op de achtergrond, en met Hem zou ik dan toch ook nog wel eens te doen kunnen krijgen, maar...”, en ge zijt er alweer overheen. Ge hebt God al opzij-gezet, en ge gaat uw gang, totdat... totdat u eens aangesproken zult worden. Nu, als het dan nog de tijd van de genade is, dan zal het meevallen, maar anders...

Gezongen: Psalm 119:83 en 84.

Ik zou over deze dingen misschien nog veel te zeggen hebben, maar u weet dat ik niet zo heel lang kan spreken. En daarom wil ik de tijd die ik nog over heb, gebruiken om naar aanleiding van hetgeen we hebben opgemerkt, nog een en ander u te zeggen.

Jozef van Arimathea had een besliste keus gedaan. Heel veel mensen doen een keus. Ik herinner me dat ik zo'n keus al gedaan heb als een kleine jongen, maar het was de rechte keus niet. En zo is het bijna steeds. Men kan wel willen bekeerd zijn, de Heere willen hebben, en vele andere goede dingen begeren, maar dan wil men nog zoveel andere dingen ook bezitten. En als het zo is, dan heeft men geen goede keus gedaan. Dan is men niet beslist geweest in zijn keus. Bij het rechte, bij het ware, komt men in het onvoorwaardelijke. Dan is er bij het doen van een keus dus geen uitzondering. Arm? Goed, dan arm, als ik dan de Heere maar heb. Ziek, ziekelijk, zwak? Dan ziek, ziekelijk, zwak, als ik dan de Heere maar heb. Verlies van dit en verlies van dat, verdriet uit allerlei oorzaak? Goed, als de Heere mij maar met Zijn gunsten bijstaat. Toch een voorwaarde? Toch een voorwaarde, als men zegt: “Als ik de Heere maar heb”? Dan zegt men wat men zeggen mag en moet. Want het is de opdracht dat we de Heere zullen zoeken, en niet zullen aflaten van het zoeken van Hem. Hierin is de Bijbel duidelijk. En in de tweede plaats, als men eraan toevoegt: “Als ik dan de Heere maar heb”, dan geeft men daarmee te kennen dat men de krachten niet heeft en het licht niet bezit om in zijn weg voort te gaan, als men de Heere niet heeft.

Jozef van Arimathea had dus een besliste keus gedaan. Waarlijk, hij was van dezelfde geest geweest als de dichter van de 73e Psalm: “Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde!” (vs. 25). En zo hebben velen gehandeld, velen. En deze schare is in de hemel, en kan er nog niet over uit dat de Heere haar gaf een verstandige geest, licht en kracht om een goede keuze te doen.

Toehoorders, ons leven is van nature een leven buiten God. Hebt u dat wel eens gezien: een leven buiten God? Ja, je hebt wel gezien dat er iets aan mankeerde, dat er een en ander veranderd moest worden, maar heb je gezien dat én uw leven én al de uitingen daarvan, alles buiten God was, en niet alleen buiten Hem, maar ook tegen Hem, en dat het zogenaamde goede nog het meest tegen Hem was? Dat is de betekenis van de woorden van Paulus: “...dat gij in dien tijd waart zonder Christus, vreemd van het burgerschap Israëls en vreemdelingen van de Verbonden der belofte” (Ef. 2:12).

Vind u niet dat men toch zo niet moest kunnen doorleven? En dat wordt toch gedaan, men leeft toch maar door. Men werkt, men vergaart, men doet vele andere dingen, men zondigt, men gaat door alsof er geen God was. Wat een ander zegt met zijn mond: “Er is geen God”, dat zeggen wij met het hart, dat zeggen wij door ons leven: “Er is geen God”. Maar dat is geen leven. Dat is “geen leven, maar” – om de bekende woorden nog eens te laten horen – “een eeuwig zielsverderf”. Dat wordt het niet, maar het is het. En omdat het het is, wordt het het, als God niet tussenbeide

treedt, en Zich stelt tussen wereld, zonde, eigengerechtigheid, eigenwijsheid, enzo voort, en onze ziel, en ons geleerd wordt te zeggen: “Maar het zij verre van mij dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van onzen Heere Jezus Christus, door Welken de wereld mij gekruisigd is, en ik der wereld” (Gal. 6:14).

En daarom, onderzoek u, en vraag u af of u een ander leven hebt leren kennen, een leven dat leven is. En als dit het geval is – het geschiedt door de bearbeiding des Heiligen Geestes aan Gods kant, en aan onze kant door het geloof – dan verstaat u Galaten 2, vers 20 goed: “Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef,” dat is: in het lichaam, “dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft”. Ge zijt gekomen van dood tot leven; niet van leven tot leven, maar van dood tot leven. En u voelt het, u is het blijven voelen en u voelt het nog, al zou het ook vijftig, zestig jaar geleden zijn, u voelt het dat dát het leven is. Nu kan het zijn dat men zijn hele leven daarnaar gezocht heeft. Ik kan zeggen dat mij dat nooit een onbetekenende zaak geweest is, dat ik er heel mijn leven mee bezig ben geweest. En dan heeft dit ten gevolge dat men uit alles uit raakt, uit alles. En men zou het nooit deelachtig zijn geworden als de God des levens niet gekomen was. “Het is Zijn komst, die het heil volmaakt”.

Zó begint het heil en het gaat zó door. En al zou een mens nu dikwijls zeggen: “Nu zal ik een der dagen door Sauls hand omkomen” (1 Sam. 27:1), hij komt niet om. Maar als zijn voet wankelt, dan wordt hij staande gehouden, en als hij zevenmaal valt, dan wordt hij zevenmaal opgericht. En in de bangste tijden is er menigmaal de grootste vrijmoedigheid. Dat is het leven. Zulk een leven heeft een vooruitzicht, een toekomst. En waar dit leven niet is, daar is niets. Want als wij nu straks sterven, ik, maar ook u – wij allen zijn aan de dood onderworpen; het is een mens gezet eenmaal te sterven, en daarna het oordeel (Hebr. 9:27) – wat zal het er dan op aan komen of uw kleed wat mooier of wat minder mooi geweest is, wat zal het er dan nog op aan komen of u wat minder of wat meer genoeg gehad hebt in de wereld, of u wat meer of wat minder verzameld hebt, of uw positie wat gunstiger of wat minder gunstig geweest is? Wat zal er dat alles op aan komen? Gij strekt u uit, en gij zijt niet meer, en ge staat voor de Rechter van hemel en aarde, Die u verdoemen zal, tenzij er een stem is: “Ik wil niet dat deze in het verderf nederdale, Vader. Ik eis hem op als Mijn deel; Ik heb voor hem betaald; Ik heb voor hem alles in orde gebracht. Maar U weet het wel, Vader, want dat was Onze overeenkomst.” En dan zal men ingaan in de vreugde des Heeren.

Amen.

Gebed:

Ach Heere, er ontbreekt nog veel aan. Vergeef het ons dat er zoveel aan ontbreekt, dat het zo gebrekkig is en zo zondig, maar het is toch waar. Wil dan, waar U door de

Waarheid werkt, het deze morgen gesproken woord gebruiken om ons, bij voortgang zowel als bij aanvang, de Waarheid te doen verstaan. Ach, geef dat ons hart moge worden ontstoken in liefde tot de Waarheid. Laat het dan geen vraag wezen, maar laat het leven wezen, Waarheid door U gewerkt. Ach, wat zou het groot zijn!

Er zijn hier altijd veel kinderen, Heere. En deze kinderen zijn gezet in een boze wereld, in een wereld vol duisternis en verleiding, in een ontzettende wereld, in een wereld waarvan we dag en nacht moesten gruwen. Ze ligt immers in het boze. Help hen, deze kinderen, en laat hen tot U komen, en geef dat niets hen verhindert. Sta hen bij in elke strijd waarin ze mochten komen. Leer hen strijden de goede strijd des geloofs. Dat zou toch groot zijn, wanneer er van onze kinderen nog gebracht werden tot bekering. Maar de bekering is altijd groot: een genade, een onwaardeerbare genade, een gave die alle andere gaven overtreft. Wil dan ook onder ouderen nog ter bekering werken, en doe ook hen ondervinden dat Gij met hen zijt in hun strijd, in hun moeite. En of deze strijd nu is in het gezin, dan of hij gevonden wordt daarbuiten, Heere, Gij zijt van niets uitgesloten. Help! Help waar tot U geroepen wordt om hulp.

Wil Uw Kerk sterken, Uw overblijfsel begenadigen in de Geliefde, het doen toenemen in de liefde, in de hoop, in het geloof.

Amen.

Gezongen: Psalm 68:10.

2e Predikatie over Johannes 19:38, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 18 maart 1956 te Den Haag

Gezongen: Psalm 103:1 en 2.

Gelezen: De Twaalf Artikelen des Geloofs; Johannes 19:31-42.

Aan deze predikatie ging de inzegening van enige huwelijken vooraf.

Gezongen: Psalm 40:3.

We zouden, mijn zeer geachte toehoorders, graag met u de overdenking van de geschiedenis van het lijden en sterven van de Heere Jezus Christus voortzetten. De stof voor deze middag treft u aan in het 38e vers van Johannes 19:

“En daarna, Jozef van Arimathea (die een discipel van Jezus was, maar bedekt om de vreze der Joden), bad Pilatus, dat hij mocht het lichaam van Jezus wegnemen; en Pilatus liet het toe. Hij dan ging en nam het lichaam van Jezus weg”.

Jozef van Arimathea, zo hebben we in onze vorige predikaties over deze stof al gezien, had geprotesteerd, of, zoals er staat in de Schrift, niet mede bewilligd in de raad en handel van het Sanhedrin. Hij had dus een eigen plaats ingenomen. Maar hij was zo geen uitzondering, want dat doet ieder mens die begenadigd is. Hij staat alleen met God, en ondervindt wat de apostel Paulus in deze woorden heeft uitgeroepen: “Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?” (Rom. 8:31). Maar nu had Jozef volgens zijn eigen gevoelens, zijn overtuiging, toch nog niet genoeg gedaan. Hij wilde meer doen. Hij had in de Heere Jezus gezien de Messias, de Zaligmaker der wereld en ook *zijn* Zaligmaker. Hij had de Heere Jezus en al het door Zijn lijden en sterven verworvene zich toegeëigend, en daarop had hij zich gegeven. Dat betekent dat hij er niet meer was, niet meer bestond, zoals de apostel Paulus dit uitlegt in Galaten 2, vers 20: “Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelf voor mij overgegeven heeft”. En nu was zijn vragen: “Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?” (Hand. 9:6). Hij was dus een toonbeeld geworden van hulpeloosheid. Maar u kent het woord van de apostel Paulus, 2 Korinthe 12: “Als ik zwak ben, dan ben ik machtig” (vs. 10). En wanneer u nu het oneindige voorrecht hebt van ook een begenadigd mens te zijn, dan ligt het bij u op dezelfde wijze: “Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?”

“...*bad Pilatus, dat hij het lichaam van Jezus mocht wegnemen*”. “*Het lichaam van Jezus*”. Hij Die de mensen Jezus van Nazareth noemden, was God, in geen enkel opzicht minder dan de Vader en de Heilige Geest. Maar Hij had de menselijke natuur aangenomen in Maria, de verloofde van Jozef, zodat Hij, toen Hij op aarde Zich bevond, beide was: God en Mens, in één Persoon.

Hij had geleden, niet in Zijn oorspronkelijke natuur, want deze is voor geen lijden vatbaar, maar in Zijn aangenomen natuur. Hij had geleden Zijn ganse leven door. Zoals ik u de vorige keer heb gezegd: we lezen wel dat Hij heeft geweend, maar niet dat Hij heeft gelachen. Werkelijk, Hij was een Heilige in de volstreckte zin van het woord. “Dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden” (Luk. 1:35). Maar Hij had in de aangenomen menselijke natuur geleden, Zijn ganse leven, van het begin tot het einde; echter, naarmate het einde naderde, werd het lijden verschrikkelijker. En Hij stond daarbij alleen, alleen met God, ofschoon Hij het gevoel van de nabijheid Gods op Golgotha ook niet meer had. Hij had geleden van vrienden en van vijanden, geleden van de duivelen. Hij had de toorn Gods tegen een wereld die in het boze ligt gedragen, de vloek van een Wet die wij overtreden hebben. Hij had gedragen het oordeel dat op de wereld rust. En Hij had dat gedaan, niet voor Zichzelf, maar voor ons, opdat Hij door dit Zijn lijden, als het enige slachtoffer voor de zonde, ons verlost van de eeuwige verdoemenis en verwierf gerechtigheid, vrede en eeuwige blijdschap.

Wanneer onder het Oude Testament de hogepriester op de grote verzoendag in het heilige der heiligen inging, dan had hij bij zich het offer: bloed, het gestorte bloed van

het offerdier. Dit was een afschaduwing van het toegaan tot God door een mens.

Laat los uw genegenheid tot de zonde, uw liefde tot de wereld. Laat los uw zogenaamde wijsheid, uw vermeende gerechtigheid en heiligheid. Laat los uw denkbeeldige kracht. Laat uzelf los. En zie op Jezus als het Lam Gods, Dat de zonden der wereld wegneemt. En kom zó tot God, en zeg: “O Heere, ik ben een zondaar, ik ben niets anders dan een zondaar. Ik ben waardig om van U verdoemd te worden. Maar gij waart in Christus de wereld met Uzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende. Mijn oog is geslagen op Hem. Wees Gij mij genadig”. Zo kwam de tollenaar uit de bekende gelijkenis tot God, en hij ging af gerechtvaardigd naar zijn huis (Luk. 18:14). En ieder die zo nadert met een waarachtig hart en in volle verzekerdheid des geloofs, de consciëntie besprengd met het bloed van Jezus Christus, wordt niet afgewezen, maar aangenomen.

Gezongen: Psalm 40:4.

Het lichaam van Jezus hing aan het kruis. De handen en voeten waren doorgraven en de speerwond was duidelijk zichtbaar. Het was de gewoonte dat zo'n lichaam, nadat het de benen gebroken was, geworpen werd in een put, in de grond bij het kruis gemaakt. Men kon niet verwachten dat men ten aanzien van de Heere Jezus een uitzondering zou maken. Nu staat er in Jesaja 53: “Hij is bij den rijke in Zijn dood geweest” (vs. 9). Heeft nu misschien Jozef van Arimathea het oog gehad op deze woorden? Ik geloof het niet. Ik geloof dat het geestelijke leven, de werking van dit leven, anders is. Jozef van Arimathea heeft een opdracht ontvangen ten aanzien van het lichaam van Jezus. Deze opdracht had hij omhelsd, en hij heeft haar volbracht in gehoorzaamheid. En later, later heeft hij Jesaja 53 gevonden, en gezien hoezeer hij het bevel van God, door hem ontvangen, ten uitvoer had gebracht. Denk er eens over na, want er staat geschreven dat de ene hand niet weet wat de andere hand doet (Matth. 6:3); het is een woord van Jezus.

Het is alles geloofszaak. Er staat dat Pilatus, toen hij het verzoek van Jozef van Arimathea had vernomen, goedvond dat het lichaam van Jezus hem, Jozef van Arimathea, werd geschonken. Maar dat het zo gaan zou, dat wist Jozef van Arimathea van tevoren. Waar geloof weet de dingen altijd van tevoren, dat wil zeggen, het weet dat het einde goed is, en dat men op de weg tot het einde zal worden geleid, onderwezen, getroost en gesterkt. Denk er eens over na, want het geestelijke leven is een verborgenheid.

Gods verborgen omgang vinden
Zielen, waar Zijn vrees in woont;
't Heilgeheim wordt aan Zijn vrienden,
Naar Zijn Vreêverbond, getoond (Ps. 25:7).

“En Pilatus liet het toe”. Hij vond goed dat Jozef van Arimathea het lichaam van Jezus kreeg. De landvoogd had geen enkele reden om het verzoek van Jozef te weigeren. De zaak was voorbij, en vrees voor oproer bestond niet meer. De landvoogd kon zich rustig te slapen leggen zonder zich te moeten bekommeren over de vraag wat er met het lichaam van Jezus zou gebeuren.

En nu staat er: *“Hij dan”*, Jozef van Arimathea, *“ging heen en nam het lichaam van Jezus weg”*. Hoe is Jozef van Arimathea heengegaan? Jozef van Arimathea is heengegaan in vertrouwen. Terwijl schier de ganse wereld in duisternis was, en vooral de joodse wereld, en in het bijzonder de voorgangers en de leidlieden, was in het hart van Jozef van Arimathea het licht; het licht, terwijl het zo duister was. En wandelende in het licht, vertrouwde hij, vertrouwde hij op God. “En nu, wat verwacht ik, o Heere? Mijn hoop, die is op U” (Ps. 39:8).

Hoe velen van Gods kinderen zijn op deze wijze heengegaan – de een voor dit, de andere voor iets anders, en een derde voor weer iets anders – in het diepe besef van niet anders te mogen, niet anders te kunnen, niet anders te willen. Dat is het leven, het geestelijke leven. En als een mens deze dingen verstaat, beoefent, dan leeft hij, en anders is hij in geestelijk opzicht, hoe godsdienstig ook, hoe vroom ook, toch maar een dood mens.

Het geloof moet er wezen. Het geloof moet er in de eerste plaats wezen. Wat is het geloof? Dat heb ik u dikwijls gezegd, maar ik moet niet moede worden te herhalen wat ik gezegd heb, en u moet niet moede worden om het aan te horen. Het komt erop aan dat men gelooft, en dat men zich niet vergist.

Als iemand gelooft – ik zal het toch maar in het kort zeggen – dan is hij de grootste van alle zondaren geworden, dan is hem voor altijd de moed en de vrijheid en de vrijmoedigheid ontnomen om zich boven iemand te stellen. Zolang men zich boven wie ook kan stellen, is men de farizeeër uit de gelijkenis. Wie de tollenaar is, bevindt zich onder alle zondaren.

Wanneer iemand gelooft, dan rechtvaardigt hij God. Ik en u en alle mensen en de gehele wereld, wij allen hebben zoveel op God aan te merken. Maar als iemand gelooft, dan doet hem dat pijn; hij heeft er smart over dat hij zoveel op God aan te merken gehad heeft, en hij wist de smet die hij op de Heere gelegd heeft, af; dat is: hij rechtvaardigt de Heere.

Wanneer iemand gelooft, dan is er niets en niemand zo zwart als hij, en hij beschuldigt zichzelf, en hij bekent dat hij zich het eeuwige leven onwaardig gemaakt heeft. Hij belijdt dat hij in de hemel niet thuis hoort en op de aarde evenmin, dat hij het brood dat hij in de mond steekt, en het water dat hij aan de lippen zet, niet waardig is. Hij vernedert zich, ofschoon hij zich niet diep genoeg kan vernederen. Hij wenst van God een voetbank te wezen.

Als iemand gelooft, dan heeft hij de Heere Jezus leren kennen. En dat is zijn verlossing, anders had hij voor eeuwig moeten omkomen. En omdat hij dat verstaat, ver-

staat dat Jezus een Verlosser is, *zijn* Verlosser wil en kan zijn, zo vlucht hij tot Christus. Zoals de duif uit Noachs ark vluchtte tot de ark, zo vlucht een schuldig zondaar tot Christus. En zoals Noach haar de ark binnenhaalde, het venster openende, zo wordt hij die tot Christus waarlijk vlucht, binnengelaten. En hierom zegt de bruid: “De Koning heeft mij gebracht in Zijn binnenkameren” (Hoogl. 1:4), in de gemeenschap Gods.

Als iemand gelooft, dan heeft hij zich, zoals reeds is opgemerkt, gegeven. Laat me het herhalen: hij bestaat niet meer, hij is gestorven, en wat hij leeft, dat leeft hij door het geloof, door het geloof in Christus Jezus. Zijn ganse bestaan is in de grond vernieuwd, en nu is alleen maar het wachten op de verlossing van een lichaam des doods, dat hij nog met zich omdraagt.

Gelooft u? Om een roeping te kunnen vervullen, moet men ook geloven. Veronderstel eens dat ge een rijke aanleg hadt, een wetenschappelijk mens waart, en dat gij uw kunde, uw gave, voeg daarbij een groot bezit, gaaft ter wille van de mensheid, en gij hadt daarbij geen behoefte aan de lof of de dank van uw naaste, veronderstel eens dat gij zo handelde, wat dan? Als u dan ook nog de naam had van te behoren tot christelijk Europa, wat dan? Zou er dan van u gezegd kunnen worden dat ge veel hadt van het christendom of van Christus? Van Christus zoudt gij niets hebben, en in de ogen van een heilig, goed en barmhartig God zoudt ge een goddeloze wezen, want al wat uit het geloof niet is, is zonde. Als een mens iets begint zonder dat God het hem opgedragen heeft, en zonder dat het door hem in het geloof is omhelsd, dan ligt hij en leeft hij buiten God, en als het zo blijft, dan zal hij eenmaal horen: “Ik ken u niet, ga weg van Mij, gij vervloekte, in het helse vuur”.

Dat er nu anders over gedacht wordt, dat is alleen omdat men het christendom niet meer kent. Het christendom dat onder ons gevonden wordt, is een muf christendom, verwaterd. Eigenlijk heeft het niet meer recht op de naam van christendom. Wat christendom is, moeten we van God geleerd hebben, en we moeten blijven leren van Hem wat christendom is.

Een mens leeft in de schijn. De gehele wereld leeft in de schijn, het is alles schijn. Ik las dezer dagen in de courant die ik gewoon ben te lezen, enige aanhalingen van een zeer wijsgerige vrouw. Ik vond onder deze aanhalingen: “Dit is de grote ellende van de wereld, dat God afwezig is”. Deze hoogbegaafde vrouw was door denken en waarnemen tot deze uitspraak gekomen. Haar geweldige gaven waren haar hierin behulpzaam geweest, en daarbij moest ze het nu laten, en verder is ze nooit gekomen. Het is waar, de grote ellende van de wereld is niet dat er telkens oorlogen komen, epidemieën gevonden worden, enzovoort, enzovoort. Dat is niet de ellende van de wereld. De ellende van de wereld is dat God er niet is. En nu is God er toch met Zijn aanbieding in Jezus Christus, maar de wereld vindt het zo gering om daaraan aandacht te schenken, dat ze het aanbod afwijst zonder er eigenlijk nog bij stilgestaan te hebben; ze doet het vanzelf, “sponte sua”.

En hebt gij dat nu ook nog gedaan? Dan zijt gij zonder God. Als u het aanbod dat God Zelf aan ons doet, en aan allen die door Zijn voorzienigheid in aanraking gekomen zijn met de Waarheid, hebt aangenomen, dan is u een gelukkig mens. De Waarheid die God *is* – *is*; ik zeg niet: die bij Hem is, of die door Hem is, maar de Waarheid Die God *is* – die heeft u laten zien dat ge tot dusver nooit anders deedt dan leven in de schijn, en dát is het behoud van een mens. Hij heeft ondervonden de doorbrekende, overwinnende en inwinnende kracht van de Waarheid. En omdat dit geschiedt door het Evangelie, door de verkondiging van het Evangelie, zo heeft de apostel Paulus geschreven: “Ik schaam mij des Evangelies van Christus niet; want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft” (Rom. 1:16).

Amen.

Gebed:

Laat ons door Uw genade, Heere, openstaan voor deze kracht. Doe ons haar ondervinden, en weten dat het een kracht is die alles overwint, die van een kind des duivels een kind van U maakt, van een oproerling een gehoorzame dienstknecht, van een rampzalige een gelukzalige.

We hebben deze dingen nog weer mogen zeggen. Doe er ons U voor danken, want ze zouden nooit door iemand zijn gezegd geworden, wanneer Gij ze niet hadt bekendgemaakt. Ze bevatten niet onze waarheid, want bij ons is geen Waarheid en we hebben geen kennis van Waarheid en ook geen liefde tot de Waarheid. Ze bevatten Uw Waarheid, want Gij zijt het Die Uzelf aanbiedt. O, doe ons buigen. “Ik zal mij buigen op Uw eis, naar Uw paleis”, zo zong de dichter. En een ander: “Wat blijdschap smaakt mijn ziel, wanneer ik voor U kniel”. Geef het verscheidenen onder ons voor het eerst te doen, en maak dat zij die van deze zielswerkzaamheid niet vervreemd bleven, erin leven mogen. Want wat hierbuiten is, dat is geen leven; dat is verderf, dat betekent achteruitgang, en het zal ondergang ten gevolge hebben wanneer Gij losliet.

Treed dan met ons niet in het gericht, want al is er in de diepte van onze ziel altijd iets dat vasthoudt, dat ondersteunt door Uw rechterhand, hoe menigmaal laten we los, grijpen we naar dingen die óf geen nut doen óf zeer nadelig zijn. Ach, maak ons wijs tot zaligheid, en doe ons onnozel zijn in het kwade.

Gedenk onze zieken. Gedenk ons volk. Gedenk het mensdom in zijn geheel. Gedenk ons, en laat ons niet toe illusionaire gedachten te hebben over een toekomst van de wereld. De toekomst van de wereld is ondergang, omdat Gij er niet zijt.

Amen.

Gezongen: Psalm 103:6 en 7.

Predikatie over Johannes 19:39a, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 25 maart 1956 te Den Haag

Gezongen: Psalm 121.

Gelezen: De Wet des Heeren; Johannes 19:31-42.

Gebed:

Doe ons door Uw genade, Heere, naderen tot U met eerbied en diep ontzag. Gij zijt God. Uit U en door U en tot U zijn alle dingen. Gij zijt onze Schepper en Onderhouder, zodat we ons in alle dingen afhankelijk dienden te gevoelen, gelijk we ook inderdaad zijn.

Gij zijt tot ons gekomen, nadat wij van U zijn afgegaan, met de bekendmaking van een weg waarlangs en waardoor en waarmee we weer hersteld kunnen worden, en nu is het juist deze weg waar wij het op voorzien hebben. “Nee!”, zeggen we. Waarop zeggen we dan “ja”? Eigenlijk weten we dat zelf niet, want we zijn onszelf kwijt. Wat zich geeft aan de vorst der duisternis, wat zoekt en opgaat in zichtbare en tastbare dingen, dat is zichzelf kwijt, en het kan zichzelf niet vinden in alle eeuwigheid. In deze volstrekte hulpeloosheid en afkerigheid echter zoudt Gij ons kunnen helpen en Gij wilt ons helpen. Ach, laat ons ons laten helpen! Geef ons toch eens te zien wat we zijn, te verstaan hoe er een hel in ons binnenste is, en ook in de wereld, en dat we, zoals we zijn, maar alleen geschikt zijn om naar de hel gevoerd te worden. Nee, we zijn niet de mensen die uit zwakheid of per ongeluk zondigen! We zijn niet alleen de ellendigen; we zijn de schuldigen. En het is in moedwilligheid en afkerigheid dat we gezondigd hebben en dat we zondigen. Er zal dan ook geen enkel excuus worden aanvaard. “Maar op dezen”, zegt Gij, “zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft”. Iets anders dan waarop we door U gewezen worden, is het niet. Wij zoeken het juist dáárin, maar Uw liefde is veel te groot dan dat Ge ons dat zoudt toelaten. In het halve wordt het niet gevonden; het wordt gevonden in het hele!

We zijn door Uw voorzienigheid met elkander aan deze plaats nu weer samen. Geeft Gij ons iets te zeggen, en dan zal het er niet op aan komen wat. Wil voor Uw Woord in ons hart een plaats maken. Dat is Uw werk, want ons hart is gesloten voor het goede, en we openen het dag en nacht en ieder uur, elk ogenblik, voor het kwade. Niet Gij zijt het Die we zoeken, maar het is de duivel die wij gehoorzamen en volgen.

Gedenk onze zieken. Er zijn er die al lang en ernstig ziek zijn. Er is er één onder die morgen moet geholpen worden. Help haar door in het dragen van al de moeilijkheden die eraan verbonden zijn, en laat het een goede uitwerking op haar hebben.

Wil Uw Gemeente, hier en elders, sterken in het allerheiligst geloof. Dit is bestemd om vermeerderd te worden, en al het andere is bestemd om onder te gaan.

Gedenk ons volk, de regering, de koninklijke familie. Onze kroonprinses zal van-

daag een daad verrichten waarvan ze vroeg of laat spijt zal hebben. Vergeef het haar, want ze weet niet wat ze doet.*

Gedenk de volkeren.

Amen.

Gezongen: Psalm 81:10, 11 en 12.

We hebben nu, mijn zeer geachte toehoorders, enige tijd stilgestaan bij de persoon en het gedrag van Jozef van Arimathea. We gaan er nu toe over om onze aandacht te schenken aan een ander die in de lijdensgeschiedenis naar voren treedt, aan Nicodemus.

Behalve in Johannes 19, vers 39, wordt er over Nicodemus gesproken in Johannes 3 en in Johannes 7. Gij kent deze plaatsen.

Nicodemus had getracht zich rekenschap te geven van het optreden van de Persoon en de prediking van de Heere Jezus. Hij had met lede ogen aangezien hoe er een kloof zou komen tussen de Heere Jezus en hem en zijn medegenoten. Hij had gezien dat deze kloof dieper en wijder werd. Hij had zich afgevraagd of dit wel moest. Want er moet wat gebeuren, zal een mens in de grond scheiden van wat niet meer staat op de grondslag van de Waarheid, gelijk ze in Jezus Christus is. Nu eens dít, en dan eens dát, hiérvan iets, en dáárvan iets, dat is het bestaan, vooral van de godsdienstige mens.

Het verlangen om met Jezus eens een ontmoeting te hebben, was opgekomen in Nicodemus, en dit verlangen was sterker geworden. En Nicodemus had de stap gedaan. Hij was in de nacht of in de late avond gegaan naar de plaats waar hij dacht Jezus te kunnen vinden. Dat was in ieder geval zulk een slecht teken niet, nietwaar, want waar de belangstelling niet is, daar zal nooit iets goeds gebeuren. “Rabbi, wij weten, dat Gij zijt een Leraar van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen die Gij doet, zo God met hem niet is” (Joh. 3:2). Van onbeleefdheid was Nicodemus niet te beschuldigen. Hoe onbehouden, hoe brutaal kan men somtijds niet tot iemand naderen met een vraag aangaande de dingen der eeuwigheid!

“Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien”. Dat antwoord had Nicodemus niet verwacht. Een mens wil graag met gelijke munt betaald worden, want tenslotte gaat het om niets anders dan om de handhaving van zichzelf, om voort te kunnen gaan op het standpunt dat men ingenomen heeft. Maar Jezus was iemand die de toejuiching van de mensen niet zocht. Hij stond in deze wereld los, en was alleen gebonden aan Zijn Vader, aan de Waarheid. Is dit niet het standpunt dat ook wij hebben in te nemen? Neemt gij het in?

Het bleek spoedig dat Nicodemus niet opgewassen was tegen wat Jezus tot hem zei. Nee, dat is nooit voorgekomen; er was in deze wereld nooit iemand die opgewassen was tegen de Waarheid. In een ongemotiveerde vrijmoedigheid kan een mens zeggen: “Ik geloof het niet”, maar dat is zonder inhoud. De Waarheid is groot en ze zal zegevieren. Ga voor haar opzij, en ze zal u sterken. Wilt gij tegen haar ingaan, gij zult u te pletter lopen tegen de rots die Waarheid heet. Spoedig was het zover gekomen dat Jezus alleen sprak, en vanaf dat ogenblik heeft Nicodemus veel moeten nadenken. Alweer, het is geen slecht teken. Als men mensen ontmoet, dan ontmoet men geen nadenkende mensen; dat voelt men, men ziet het en men hoort het.

De farizeeën en wetgeleerden hadden dienstknechten uitgezonden om Jezus te vangen. Ze komen terug, en zeggen: “Het is niet gegaan. Nooit heeft een mens also gesproken gelijk deze mens” (Joh. 7:46). “Och, wat!”, is het antwoord, “Heeft iemand uit de oversten in Hem geloofd, of uit de farizeeën?” – let daar maar op; laat de oversten maar voor u denken; laat de roomse kerk maar voor u denken – “Maar deze schare, die de Wet niet weet, is vervloekt” (Joh. 7:49) Liefde, nietwaar? “Wees het met mij eens, anders steek ik u overhoop!” – lieve wereld, die we zo zoeken, waar we ons zo gemakkelijk in bewegen, en die volkomen ons hart heeft.

Dan doet Nicodemus onder deze mensen een schuchtere poging ter verdediging van de Heere Jezus: “Oordeelt ook onze Wet den mens, tenzij dat zij eerst van hem gehoord heeft, en verstaat wat hij doet?” (vs. 51). Dat was toch een vraag die Nicodemus wel mocht doen, want dit wordt algemeen aangenomen, en dan wordt er gezegd dat men niet alleen de ene partij, maar ook de andere partij moet horen. – In kerkelijke zaken is dat niet nodig! Daar gaat men zijn gang, omdat het er om gaat om een valse- of schijnkerk in stand te houden. – Bits is het antwoord; Nicodemus wordt als het ware afgesnauwd: “Zijt gij ook uit Galilea, uit dat domme, boerse Galilea? Komt gij daar ook vandaan? Weet ge dan niet dat daar nooit een profeet is opgestaan?”

De Heilige Geest heeft Nicodemus niet meer losgelaten. Hij heeft hem geleid in de Waarheid zoals hij deze vond in de geschriften van het Oude Testament, want gij weet dat het Nieuwe Testament er toen nog niet was. Het resultaat van dat onderwijs des Heiligen Geestes en van het onderzoek van Nicodemus was geweest dat hij tot de overtuiging was gekomen: Jezus van Nazareth is de beloofde Messias; in Hem is de zaligheid. En al wat de profeten en Mozes, en al wat zoveel andere mensen onder het Oude Verbond getuigd hebben van de Messias, hij had het gevonden in Jezus, zodat hij een overtuiging deelachtig was geworden.

Farizeeën, schriftgeleerden en wetgeleerden konden alleen maar zeggen wat ze zelf wilden. Nicodemus had vanaf dit ogenblik kunnen zeggen wat waarachtig was in Jezus, en waarvoor hij met zijn leven instond. Hij had zich dan ook gegeven. De loslating was tot stand gekomen. Nicodemus was niet meer; Jezus was! En nu was het met Nicodemus geworden zoals het was met de discipelen op de berg der verheerlijking: hij zag niemand dan Jezus alleen (Matth. 17:8). Maar nu zag hij ook een roe-

* Prinses Beatrix legde op 25 maart 1956 in de Nederlandse Hervormde Kerk belijdenis des geloofs af.

ping. Hij zag dat hij geroepen was om te protesteren, tegen te spreken door woord en daad. De leer van de wetgeleerden, schriftgeleerden, farizeeën, overpriesters en priesters deugde niet. Zij was niet zaligmakend; ze was een leer uit de mensen en ze werd gehandhaafd en ondersteund door mensen. Nee, de leidslieden bewogen zich niet in de richting der vaderen, dat had Nicodemus gezien; en nu had hij alles volkomen losgelaten. Al wat er van de farizeeën en schriftgeleerden kwam, had hij losgelaten. Jezus was het alleen geworden.

Gezongen: Psalm 89:7 en 8.

Velen stonden daar waar Nicodemus gedurende enige tijd gestaan heeft. Ze hadden enige indrukken; hun consciëntie sprak hen aan. Zo kon men noch van het ene, God en Zijn dienst, noch van het andere, de wereld en haar dienst, loskomen. Tot een beslissing kwam het niet en is het niet gekomen. De oorzaak is niet bij allen dezelfde.

Orpa werd teruggehouden door de gedachte aan een onzekere toekomst. De rijke jongeling vreesde dat zijn positie in de wereld, zo hij zich aan de invloed van Jezus overgaf, zou afgebroken worden. Demas had de wereld nooit kunnen prijsgeven en ging er weer heen. Bij Judas zullen er wel verschillende oorzaken geweest zijn, en het zou me te ver voeren als ik hierop inging. Herodes, de koning, had een schuldige liefde, waarmee hij niet kon breken. Felix wilde door gemakzucht de moeite niet nemen om op de zaken in te gaan en erover na te denken. Agrippa had valse schaamte: wat zou de familie wel zeggen, wat zouden de mensen wel zeggen?

In de Heere Jezus is alles. "Christus is alles en in allen" (Kol. 3: 11), zijn de woorden van de apostel Paulus. Kunt ge dat van uw gezondheid zeggen, van uw familieleden, van uw werk in de wereld, van uw bezit, van uw huis en meubilering? Het zegt u: het is bij mij niet. Gij hoort het, maar gij wilt het niet horen. Gij gaat er overheen, gij gaat er tegenin, maar in Jezus is alles, gerechtigheid en vrede. Vrede – denk eens aan dat woord! – vrede in Hem, door Hem vrede met God, vrede in de consciëntie, vrede met alle omstandigheden – als een begenadigde bij zijn hart is, dan zal er geen klacht over zijn lippen komen, behalve dan over zichzelf, over zijn zonden en ongerechtigheid – toegang om zijn moeilijkheden kwijt te raken, een gegronde hoop op het hiernamaals, die heel iets anders is dan de malle hoop van de menigte van godsdienstige mensen. Ze weten niet welke dwaze dingen zij zeggen, maar ze hebben er ook nooit over nagedacht, en ze staan er nimmer bij stil. Ze zeggen maar wat, en ofschoon ze maar wat zeggen, willen ze dat gij naar hen luistert.

Een mens, toehoorders, kan geen goede keuze doen. Dat heeft hij zich onmogelijk gemaakt door de zonde in het paradijs, en nu is er niet één mens die van zichzelf in staat zou wezen – gesteld hij wilde het, maar hij wil niet – om het goede te kiezen. Hij zakt altijd af naar het kwade en dat is tenslotte zijn element, ofschoon zijn consciëntie hem er dikwijls over aanspreekt, maar dat gaat dan ook weer over. En ondertussen

gaat de tijd voorbij, en men heeft nog wat te doen en nog wat te zoeken, en er zijn door de algemene goedheid Gods nog allerlei dingen waarin men wat vinden kan. En dan komt opeens de eeuwigheid. Dan is een mens nog niet te goed om te zeggen: "Als dat nu zo moet, ik ben bereid om te sterven", de leugenaar; of om zijn naaste toe te voegen: "Ik ben niet bang; je moet niet denken dat ik bang ben", de bedrieger. Als God een ogenblik zijn consciëntie opende, dan zou hij geen raad weten, en vooral hierover dat hij gezegd heeft: "Ik ben niet bang".

Als het gegeven wordt, dan doet een mens een goede keuze. Wat moet er dan gegeven worden, en wie is het die geeft? Gegeven moet worden: zelfkennis. Want u bedriegt zich zo gemakkelijk, en ge zijt somtijds als een vogel die fladdert en vliegt van de ene tak op de andere en geen ogenblik van stilte en rust heeft. Als God geeft dat we onszelf zien in onze verlorenheid en de verlorenheid van al het onze, zodat we aan onszelf, aan de wereld en aan onze naaste wanhopen, en als God dan Zichzelf enigmate bekendmaakt, Zijn liefde in onze harten uitstort, ons onwederstandelijk trekt, en ons doet komen met het afschuwelijke leven dat we geleid hebben, met de hel in het hart – ook de besten, ook de meest fatsoenlijken – dan doen we een goede keus, en van deze keus kan gezegd worden dat men erin stand zal houden, omdat ze een Goddelijk werk is, "want over alles wat heerlijk is, zal een beschutting wezen" (Jes. 4:5).

Op woensdag 4 april hopen we in Bennekom het Avondmaal te vieren. Genodigd worden allen die deze dingen verstaan, die kennis hebben van en smart over de zonde, en wel wilden dat God met wortel en tak bij hen alles uitroeide wat niet is naar de reinheid des Geestes. Mensen die zichzelf verfoeien, ofschoon nooit diep genoeg, die zichzelf vernederen, zodat niemand hen kan beledigen; mensen die Gods eer stellen boven zichzelf, en voor wie alleen eeuwige waarde heeft: Jezus Christus en Die gekruisigd, worden daar uitgenodigd. En de anderen moeten niet komen. Genodigd worden die rusten in de gehoorzaamheid van Christus, in Zijn Persoon en door Christus in de barmhartigheid des Vaders. "Jezus, Uw verzoenend sterven, blijft het rustpunt van ons hart" – dát – "als wij alles, alles derven, blijft Uw liefde ons bij in smart"* – zulke zaken! Genodigd worden degenen wier voornaamste lust het is om boete te doen over hun leven, en die zeggen met de dichter, en dit ook dagelijks herhalen, onder alle omstandigheden van het leven: "Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde" (Ps. 73:25).

Leef zo niet door, mensen, leef zo niet door! Er is een akelige ledigheid in uw onsterfelijke ziel. Als die er niet was, dan zoudt u andere uitgangen hebben. Maar omdat er zulk een ledigheid in uw onsterfelijke ziel is, moet u dit hebben, en wilt u dát genieten, en het houdt nooit op. En als nu God het niet verhoedt, dan gaat ge zo de

* Gezang 50:3 Ned. Herv. Gezangbundel 1938.

eeuwigheid in, maar dáár is geen enkel ding van alles wat ge hier gezocht hebt, en waarin ge uw leven getracht hebt te vinden. Daar zult gij zijn zonder al deze dingen. Nu weet u wel, want ik spreek niets anders dan wat menselijk is, dat een mens het niet kan uithouden als hij niets heeft. Dan benauwt hem alles, en hij staat op en gaat wat zoeken. Zo is het dat vele mensen zich op de rustdag zo vervelen. Als het dat nu alléén was na dit leven, zou dát al niet een vreselijke verdoemenis zijn? Er zal echter meer bijkomen.

Rust niet, kinderen, ouderen, rust niet, voordat uw hart gezegd heeft: “Nu weet ik het”. Zo is het bij Nicodemus gegaan, en daarom staat er in het vers: “En Nicodemus kwam ook”.

Amen.

Gebod:

Laat ons ook willen en kunnen komen. Stel ons in staat om de wereld, voor zover wij gewoon zijn met haar in aanraking te komen, te laten wachten. Geef dat de wereld zeggen moet: hij komt niet; dat ze gaat verstaan dat we nooit meer zullen komen; dat we ons hart kwijt zijn; dat we onszelf gegeven hebben; dat we andere leermeesters, andere weldoeners en andere helpers hebben leren kennen. Wat zou dat toch groot zijn! Geef het, Heere, want het is in Uw hand, en bij ons wordt het niet gevonden. Dat we U danken mochten dat deze dingen nog konden worden gezegd, dat ge hiervoor onze zwakke lichaamskrachten nog wilde versterken, en ons Uw leiding bij alles niet wilde onthouden. Vergeef echter ook het zondige ervan.

Doe ons overdenken en ter harte nemen. Doe ons geloven. Wil ons versterken in het geloof, eenmaal Nicodemus, Jozef van Arimathea en al de heiligen overgeleverd. Ach, ze kunnen het immers nog niet op.

Wil ons begeven noch verlaten. Geleid ons op de weg. Bescherm ons, om Uws Naams wil.

Amen.

Gezongen: Psalm 84:5 en 6.

1e Predikatie over Psalm 119:30, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 21 augustus 1955 te Den Haag

Gezongen: Psalm 95:1, 2, 3 en 4.

Gelezen: De Wet des Heeren; Psalm 119:25-32.

Aan deze dienst ging een huwelijksbevestiging vooraf.

Gezongen: Psalm 147:3 en 6.

We hadden gedacht uw aandacht te vragen voor het eerste gedeelte van het 30e vers van de 119e Psalm. Daar staat:

“Ik heb verkoren den weg der Waarheid”.

Wanneer Jozua aan het eind van zijn leiderschap gekomen is, dan spreekt hij het volk toe, en hij zegt: “Aangaande mij en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen” (Joz. 24:15). Hij wacht niet op het volk; hij ziet niet uit naar hetgeen het volk zal zeggen. Hij staat daar met God alleen, en hij spreekt zich uit zoals het gevonden wordt in zijn hart: “Aangaande mij en mijn huis, wij zullen den HEERE dienen”.

Wanneer men op de scheiding gekomen is, en Ruth en Orpa de raad ontvangen van Naomi om naar Moab terug te keren, dan zegt Ruth: “Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren; uw volk is mijn volk en uw God mijn God” (Ruth 1:16). Het was Ruth niet hetzelfde waar ze woonde en haar korte dagen zou slijten. Er was in de wijde, wijde wereld ergens een plekje waar de Waarheid gevonden werd. Daar moest Ruth wezen, en Ruth zei niet: “Maar in Moab kan ik ook best zalig worden”.

Het is zo aangenaam als een mens beslist mag wezen. Het is zonder twijfel voor hem in de eerste plaats nodig, maar God wil het ook. Wanneer ik het zo mag uitdrukken: de Waarheid is ernaar om beslist te zijn, en de God der Waarheid ook. De dichter van de 27e Psalm zegt: “Mijn hart zegt tot U: Gij zegt: Zoekt Mijn aangezicht”, en het antwoord van het hart van de dichter is: “Ik zoek Uw aangezicht, o HEERE” (vs. 8), of, zoals we het in de berijmde psalm vinden: “Ik zoek den zegen alleen bij U, o Bron van troost en licht” (vs. 5). O, Bron van troost en licht! Welke namen geeft gij de Heere? En als gij Hem namen geeft, beantwoordt dan uw hart aan wat er over uw lippen komt?

Niemand zegt: “Ik heb verkoren de weg der leugenen”. Hoe diep gevallen de mens ook is, zo spreekt toch niemand zich uit. Men laat het liever onbeslist. Toch staat geen enkel mens aan de zijde van de Waarheid. De vorst der duisternis heeft God tot een leugenaar gemaakt, en wij zijn hem daarin gevolgd. En wat wij nu ook mogen

doen of zeggen, we verklaren dat God een leugenaar is. Denk maar eens over deze dingen na, want de dingen die we u prediken, kunnen alleen worden verstaan wanneer gij diep afdaalt in uw hart, tot op de bodem, en dan u wendt tot God. En als u zo niet handelt, dan is uw godsdienst afschuwelijk, stank in de neus van een heilig en heerlijk God.

Ik heb u kortgeleden gezegd dat men het er algemeen voor houdt dat David de dichter is van de 119e Psalm. David was een koning, maar ach, als hij dat alleen geweest was... David was ook nog wat anders. David was een onderdaan, een onderdaan van de Heere. Zijt u dat ook, een onderdaan van de Heere? Als u van de Heere geen onderdaan zijt, dan zijt u een opstandeling. Het is maar één van tweeën, óf men is een opstandeling, óf men is een onderdaan van de Heere.

Door een diepe weg was David op de troon gekomen. Dat was zijn leven niet, zijn eigenlijke leven was wat anders. Kent u dat leven? Zijn eigenlijke leven is uitgedrukt in deze woorden: "Ik koos liever aan den dorpel in het huis mijns Gods te wezen, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid" (Ps. 84:11). Dat is het waarachtige leven, en dit leven is een eeuwig leven. Het blijft tot in alle eeuwigheid, en al het andere gaat voorbij. We zitten hier. Straks is er geen mens meer van ons over. Dan ligt ons lichaam in het graf als een spijs voor de wormen en we vergaan tot stof naar het Woord des Heeren. En onze ziel? Onze ziel? Ja, waar zal uw ziel dan wezen? Waar? Weet u dat al? Dat móét u weten, en als u het niet weet, dan hebt u tot dusver erg oppervlakkig geleefd.

David was een mens zoals ik en u, een zondaar. Maar David heeft het misschien niet zo gemakkelijk kunnen bekennen als wij. En als u hier iets van weten wilt, dan slaat u de 32e en de 51e Psalm op. Ofschoon hij in zichzelf een zondaar was, zo was hij toch een rechtvaardig mens, echter niet in zichzelf, maar in de Messias, in Christus. Men kan geen zondaar voor God zijn, of men moet tegelijkertijd een rechtvaardige in Christus wezen. Wie meent dat hij een zondaar is, maar niet uit zichzelf is uitgegaan, en in Christus voor God rechtvaardig is, die bedriegt zichzelf, zoals een mens zo gemakkelijk zichzelf bedriegt. Ach, wat is er een zelfbedrog in het hart, en wat is er een zelfbedrog in de prediking van de kerken, en wat is er een zelfbedrog in de gesprekken onder de mensen. Waar is nog iemand die nadenkt en rekening houdt met zijn consciëntie, en zegt: "Waar is God, mijn Maker, Die de psalmen geeft in den nacht?" (Job 35:10). Hoe kún je zo doorleven, terwijl alles bij je op losse schroeven staat! Hoe kun je zo doorleven! Je moest dag noch nacht rust hebben, totdat God tot je ziel gezegd had: "Ik ben uw Heil" (Ps. 35:3).

"Ik heb verkoren den weg der Waarheid". Is dat niet een gewaagd ding, de weg der Waarheid te verkiezen? Ja, de weg der Waarheid te verkiezen is naar de opvattingen die onder de mensen gevonden worden, onder alle mensen, een gewaagd ding. Want wie de weg der Waarheid mag verkiezen, moet verkiezen, kan verkiezen, wil verkiezen, staat alleen. Hij staat alleen. Een mens wil somtijds nog wel eens wat doen,

maar dan moet hij eerst een groep mensen om zich heen hebben, die dan ook zullen doen wat hij van plan is te doen. Toen ik geschorst was als Nederlands Hervormd predikant, kreeg ik bezoek van een collega. Deze man vond dat hij me vragen moest wat ik ervan dacht als hij de andere dominees vroeg om overeen te komen om niet op mijn preekstoel te komen. Zoals mijn gewoonte is, heb ik maar kort geantwoord. Ik heb hem gezegd: "Dat heb ik niet gedaan. Ik heb geen ruggespraak gehouden met iemand, behalve met God." En alleen te staan met God, wat dunkt u daarvan? Is dat een waagstuk? Ja, als u het probeert zonder dat God er u toe bearbeid heeft, dan is het een waagstuk. En ik kan u de verzekering geven dat u niet zult blijven staan. Zo vroeg mij eens iemand in diezelfde tijd, een Hervormd predikant, of ik meende dat hij nu en dat zij allen moesten doen zoals ik gehandeld had. En mijn antwoord is geweest: "Dan komt ge om, en tóch zijt u geroepen om zo te doen".

David had een keus gedaan: *"Ik heb verkoren den weg der Waarheid"*. De Heere Jezus had tot Pilatus gezegd dat Hij een Koning was en geboren om der Waarheid getuigenis te geven, en dat eenieder die uit de Waarheid was, Hem hoorde, Zijn stem hoorde, verstond, geloofde (Joh. 18:37). En Pilatus antwoordt: "Wat is Waarheid?" (vs. 38).

De apostel Paulus staat voor Felix, de landvoogd, wiens gevangene hij was. Hij houdt een redevoering. Maar straks gaat het Felix te ver. Als Paulus het heeft over de rechtvaardigheid en over de matigheid en over het toekomstend oordeel, dan is het Felix niet mogelijk om langer de apostel aan te horen. Het begint vanbinnen ál te sterk te wankelen. "Voor ditmaal ga heen", zegt hij, "en als ik gelegen tijd zal hebben bekomen, zo zal ik u tot mij roepen" (Hand. 24:25).

In al die dingen moeten wij ons eigen gedrag zien. Anders geeft het allemaal niets, anders maakt het preken niets uit. Dan blijft het onvruchtbaar. Al het prediken dient maar om u te brengen in uw verlorenheid in Adam, en dan, tot uw behoud, in Christus Jezus. En anders zal het u zijn een reuk des doods ten dode (2 Kor. 2:16), en ge gaat als een huichelaar door het leven. En hoe fraaier uw godsdienst is, des te groter uw huichelarij.

Paulus houdt ook een redevoering voor Festus en Agrippa. Festus begrijpt er niet veel van, en dit doet hem zeggen: "Gij raast, Paulus, de grote geleerdheid brengt u tot razernij" (Hand. 26:24). Ja, die dwaas is, houdt een ander voor dwaas – dat weet u misschien ook wel – en zelf is hij verstandig. Maar, daar zat koning Agrippa. En koning Agrippa kon geen onkunde voorwenden. Koning Agrippa had te veel gehoord, en zo wendt zich de apostel tot Agrippa, en hem strak in de ogen kijkende, vraagt hij of koning Agrippa de Schriften gelooft: "Gelooft gij, o koning Agrippa, de profeten?" (vs. 27). En daar zát de koning! En als iemand ermee zit, dan kan hij zijn toevlucht nemen tot de spot, en dat deed koning Agrippa: "Als je langer spreekt, Paulus, dan word ik ook nog een christen" (vs. 28).

De Waarheid is dodend, maar tegelijk maakt ze levend. Vraag u eens af wat u hiervan te weten gekomen zijt. Ze doodt, ze doodt zó radicaal, dat al wat een mens

meent te bezitten, te gronde gaat. En als ze dan deze dode mens levend maakt, dan schenkt ze hem alles, en dat is het werk van een ogenblik. Dat is de bekering. Dat is de bekering, en dit is de weg om de Waarheid te verkiezen, en op deze manier worden we bekrachtigd om met God alleen te staan.

En nu moet u zich afvragen, en ieder mens moet zich afvragen, of hij de dodende kracht van de Waarheid ondervonden heeft, of zijn verstand duisternis geworden is. Denk maar veel aan het woord van de blindgeborene, want dit woord zegt het goed: “Eén ding weet ik, dat ik blind was, en nu zie” (Joh. 9:25). Is uw wil één brok vijandschap geworden tegen God en de Waarheid? Zijn uw hartstochten geheel en al onrein geworden? Is de Waarheid u bekend geworden?

Gij zijt godsdienstige mensen. En nu vraag ik niet wat uw godsdienst is. Daar zal ik u wel nooit naar vragen als gij het me niet zegt. Maar het zou kunnen wezen als ik u ontmoette, dat ik even de aandacht vestigde op uw eigen woorden. En nu vraag ik u of ge de liefde tot de Waarheid aangenomen hebt; *aangenomen!* Let er toch op of gij de liefde tot de Waarheid aangenomen hebt. Men wordt er niet mee geboren, en men krijgt haar niet door opvoeding, al hoorde u duizend predikaties. Vele mensen hebben de Waarheid uit de mond van Jezus gehoord. Ze zijn nog groter leugenaars geworden dan ze waren. Hebt u de liefde tot de Waarheid aangenomen? Is uw verstand verlicht geworden? Is uw wil geheiligd geworden? Hebt u de reinigende kracht van de Waarheid in uw hart gevoeld? Is uw eigengerechtigheid, vleselijke wijsheid, zonde en overtreding een last? Aan welk leven hangt u, aan het leven hier of aan het leven hiernamaals? Wie wordt door u beschermd, het eigen of God en de Waarheid? Dit zijn de dingen die u te onderzoeken hebt, nauw, gedurig, iedere dag. Geef u rekenschap van uw houding.

Wat wil God? Niet dat u godsdienstig zijt. Dat wil Hij niet. Godsdienst is allemaal maar oppronkerij, onwaarheid. Ons bestaan, weet u wel dat ons bestaan door en door onwaar is? Als u naar de kerk gaat, maar niet in de vreze Gods, niet op bevel des Heeren, niet volgens de wil des Heeren, dan heeft God een afkeer van uw kerkgang, een afkeer. Uw kerkgang is door Hem verworpen, en als het niet anders in uw hart ligt, dan zijt gij met uw kerkgang verworpen.

Weet u wat God wil? Hij wil dat u zich laat bearbeiten. Er komt gedurig, al de dag door, zoveel tot de mens, tot mij en tot u, de gehele dag door. En nu is het Gods wil dat u daarop let. Niet dat u doorgaat met babbelen, dat u van het ene uur van babbelen naar een ander uur van babbelen uitziet; dat is Gods wil niet. Wat babbelende mensen ook mogen zijn, ze zijn zeker niet diep. God wil dat ge op uzelf let. En als u op één dag honderdmaal mistast, dan is het Gods wil dat ge dat ook opmerkt. Als u dit deed, dan zou het maar niet zo blijven met u zoals het misschien al vele jaren met u is. Want ik zie u oud worden, maar ik hoor niet van uw bekering. Ik hoor helemaal niet van uw bekering. U let niet op uzelf. U geeft u geen rekenschap van uw doen en laten van iedere dag, en God wil dat u dat doen zult. En dat kunt u doen onder uw werk. En als u uw werk gedaan hebt, dan zal niemand u beletten u eens af te zonde-

ren, en de dag eens te overdenken. Doet u dat? Nee, dat doet u misschien niet. Gij zegt zeker liever: “Bekeren, dat is een moeilijk werk; bekeren, dat is een werk van genade, daar moet God aan te pas komen”. Bedriegers die we zijn; huichelaars die we zijn. Als God er aan te pas moet komen, dan zullen we het toch eerst eens goed en terdege moeten getracht hebben. Want wat weten we anders van een te pas komen van de Heere aan de dingen? Lieve mens, houd op, houd toch op! Straks zijt ge er niet meer, en dan moet u met al die leugens voor God staan. Dan hebt u een leven vol leugen, waar geen straal van Waarheid ooit in heeft kunnen doordringen.

Wees een denker! Overdenk, bid, smee, roep, zucht en houd niet op. Er is een God in de hemel. En weet u wat God zegt? Hij zegt dat Hij u wil helpen, en Hij zegt ook dat Hij u kan helpen in elk opzicht. Wilt u daar geen gebruik van maken? Wilt u het Opperwezen dat maar laten verklaren zonder er acht op te slaan? Hij kan en wil u helpen. Hij wil dat u zult geloven dat Hij kan en wil. Gelooft u niet dat Hij kan en wil, dan ontvlucht ge Hem als Adam onmiddellijk na de zonde, en uw hele leven is een ontvluchten van God.

Overdenk deze dingen eens, te beginnen met vandaag. En als u meent dat u een begenadigd mens zijt, dan moet u niet zien op uw ondervindingen, want die kunnen geweldig bedriegen. U moet wat anders doen. U moet eens onderzoeken en telkens onderzoeken of er een ogenblik in uw leven aanbrak waarin u zag dat God Drie-enig in Christus Jezus u persoonlijk wilde, kon en wilde helpen, voor de tijd en voor de eeuwigheid. En als u dit kunt bevestigen, dan weet u dat dit de grond is waarop een mens tot God nadert. “Die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen die Hem zoeken” (Hebr. 11:6).

Er zijn vele mensen die eigenlijk hun hele leven twijfelende doorbrengen, en, “ach ja, somtijds geloof ik het dan wel, maar dan komt er weer een tijd waarin ik het niet kan geloven, of waarin ik besprongen wordt of aangevochten wordt”, hoe men het wil uitdrukken. Tot deze mensen zeg ik wat ik zo-even gezegd heb. Gij moet u eens afvragen of er ooit een ogenblik in uw leven kwam waarin u zag dat God u kon en wilde helpen, en dat dát toen uw grond was om tot Hem te naderen, om u te laten helpen, om u te laten rechtvaardigen, om u te laten heiligen. En wanneer u hierin geen zekerheid in uw hart hebt, dan moet u ook niet denken dat u genade zou hebben. Laat het dan toch los. Anders zult u misschien nóg een tijd blijven twijfelen, en aan het eind van uw leven óók nog twijfelen, en niet als een gelovige heengaan, maar als een twijfelaar. En die twijfelt, “mene niet dat hij iets ontvangen zal van de Heere” (Jak. 1:7).

Dat ene punt, dat ik u nu tweemaal genoemd heb, is het punt waar alles om draait. Is de Waarheid uw vertrouwen? *Is de Wáárheid uw vertrouwen?* Heeft ze uw liefde, en verheugt het u wanneer u eraan denkt dat ze zegevieren zal? Is u dat een oorzaak van blijdschap? En nu voelt u wel dat het onderzoek aangaande uw staat voor de eeuwigheid mogelijk is.

Amen.

Gebed:

Gij, Heere, hebt lust in Waarheid en in het verborgene maakt Gij wijsheid bekend. En wat voor mensen Gij vóór U hebt, dat weet U wel. Gij vertrouwde U aan niemand toe in de dagen Uwer omwandeling op aarde, omdat Gij ze allen kende. Maar als er nu een werk van U in het hart is, een werk van overtuiging, een werk waardoor de gerechtigheid gekend en gezocht wordt, een werk waardoor men vrede deelachtig wordt, dan weet U dat wel, dan weet U dat dat werk er is, en op dit werk ziet Ge, en Ge komt er telkens op terug, want Gij wordt in en door Uw eigen werken verheerlijkt.

Laat ons dan, Heere, ons onderzoeken of deze dingen, de dingen der Waarheid, in ons worden gevonden. Mag dit het geval zijn, laat ons dan strijden tegen de leugen. De kracht van de leugen doet zich voor, ook in het hart van Uw volk. Maar wij weten dat de leugen geen toekomst heeft, dat de schijn bestemd is om onder te gaan, en dat de Waarheid eeuwig zal zegevieren. Laat ons staan aan haar kant. Laat ons haar liefhebben. En vergeef ons ons bestaan en wat uit dit bestaan voortkomt. Doe ons vragen naar U, de God der Waarheid. Doe ons de dingen overdenken, diep overdenken, veel overdenken, gedurig overdenken. Ze zijn het waard. Ze zijn de dingen van een Koninkrijk dat van U is, en ons behoud voor tijd en eeuwigheid is er onlosmakelijk aan verbonden.

Heere, wilt U ons bewaren op de weg tegen het gevaar. Wil ons in deze week gedenken, ons doen handelen en wandelen in eenvoud. Wilt U onze geest zuiver maken, en ons hart rechtuit doen zien. Wilt U ons leiden door de Waarheid en in de Waarheid.

Amen.

Gezongen: Psalm 147:10.

Hij gaf aan Jakob Zijne wetten,
Deed Isrel op Zijn woorden letten;
Hij leerde z' in Zijn wegen wand'len;
Zo wou Hij met geen volken hand'len;
Die moesten Zijn getuigenissen
En Zijn Verbondsgeheimen missen.
Laat dan Gods lof ten hemel rijzen;
Laat al wat adem heeft Hem prijzen!